

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ

**«ВСТУП УКРАЇНИ, РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ТА ГРУЗІЇ ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ»**

**Збірник матеріалів Міжнародного круглого столу
(м. Одеса, 5 березня 2024)**

2024

УДК 341.174 (477+478+479.22)(049.2)

Друкується за наказом виконуючого обов'язки ректора Національного університету «Одеська юридична академія» М. Р. Аракеляна (наказ № 503-44 від 04 березня 2024 року).

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, академік НАПН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С. В.**

Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – завідувач кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», доктор юридичних наук, професор.

Фасій Богдан Володимирович – декан факультету судового та міжнародного права НУ «ОЮА», кандидат юридичних наук, доцент.

Дронов Владислав Юрійович – доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», кандидат юридичних наук.

Гриб Анна Миколаївна – доцентка кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», кандидатка юридичних наук.

Жакун Маргарита Юріївна – аспірантка кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, місто Одеса, 65009, Фонтанська дорога, 23.

Тел. +38 (048) 719 86 85

Вступ України, Республіки Молдова та Грузії до Європейського Союзу: сучасні виклики. *Міжнародний круглий стіл. 05 березня 2024 року, м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2023. 130 с.*

© НУ «Одеська юридична академія»

Акіменко Юлія

Приєднання України до процесу уніфікації актів міжнародного приватного права ЄС.....60

Белогубова Оксана

Зовнішньополітичне співробітництво України як кандидата на вступ у ЄС та Frontex.....64

Владишевська Вікторія

Проблеми вступу України до Європейського Союзу: економічні виклики.....67

Цибульська Ольга

Щодо питання діджиталізації адвокатської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції.....69

Чурилова Тетяна, Голоха Аріна

До питання правової регламентації екоциду на міжнародному рівні.....73

Гребенюк Дмитро

Інституційний механізм ЄС в процесі регулювання міграційної кризи.....77

Димов Кирило, Грушко Мальвіна

До питання реформування національних законодавств України та Республіки Молдова у сфері міграції в контексті європейської інтеграції.....81

Чернявський Марк

Інтеграція України та східних сусідів у Європейський Союз як запорука миру та стабільності держав.....85

Марченко Дмитро

Нові виклики та перспективи вступу України, Республіки Молдова та Грузії до Європейського Союзу.....88

Жакун Маргарита

Вплив євроінтеграційних процесів на динаміку воєнної дипломатії України: аналіз, перспективи та виклики.....91

Левченко Ігор

Становлення міжнародно-правового співробітництва в питаннях реадмісії в Європейському Союзі: від виникнення ідеї до документального оформлення.....95

Бугаєць Альона

Договори в системі джерел права Європейського Союзу.....99

Редченко Ярослав

Проблематика правового регулювання ринків цифрових валют в Європейському Союзі.....102

Фасій Анастасія

Право на психічне здоров'я: щодо визначення поняття відповідно до міжнародно-правового регулювання.....106

ДИМОВ КИРИЛО*аспірант 3-го року навчання**кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»***ГРУШКО МАЛЬВІНА***к.ю.н., доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»***ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗАКОНОДАВСТВ
УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА У СФЕРІ МІГРАЦІЇ В
КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

Україна та Республіка Молдова, як країни, що прагнуть до вступу в Європейський Союз, стикаються з рядом проблем та викликів у сфері національного міграційного законодавства та його співвідношення з міжнародним міграційним правом, які вимагають уваги до інституційних та правових аспектів. Зважаючи на міграційну кризу, яка охопила європейський континент, спровоковану збройною агресією російської федерації проти України, руйнуванням українських населених пунктів, окупацією територій, а також появу великої кількості вимушених мігрантів як на території України, так і за її межами, міграційне законодавство, як національне, так й міжнародне, потребує глибокого реформування, викликаного реаліями сьогодення. Також, передбачаючи глибокі зміни у своїх системах міграційного регулювання, Україна та Республіка Молдова мають пристосувати свої законодавчі та інституційні рамки до стандартів ЄС. Це передбачає захист прав мігрантів, ефективне управління міграційними процесами та сприяння інтеграції різних категорій мігрантів у суспільство.

Біровчак А. В. зазначає, що чинне українське національне законодавство щодо біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, не містить положень, які б створювали перешкоди для доступу іноземців та осіб без громадянства до процедури визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Більше того, у разі незаконного перетинання або спроби незаконного перетинання державного кордону України та прибуття в Україну з метою отримання притулку або набуття статусу біженця така категорія іноземців звільняється від адміністративної відповідальності, якщо вони в установлений законом термін звернулися до відповідних органів державної влади щодо надання їм притулку [3].

Дракохруст Т. В. зазначає, що інтеграція біженців та іммігрантів є невід'ємною частиною ефективної міграційної політики. Успішна інтеграція знижує ризик подальшої міграції та сприяє отриманню позитивних результатів для мігрантів, місцевих громад та країни загалом [4].

На практиці ж іноземці, які прибувають в Україну з метою отримати статус біженця, найчастіше стикаються з бюрократичними перепонами, корупцією, прогалинами в законодавстві, порушеннями основних прав та свобод, що забороняється міжнародним законодавством, зокрема Загальною декларацією прав людини 1948 року, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права 1966 року, Конвенцією про статус біженців 1951 року тощо. Так, одним з яскравих прикладів порушення прав і свобод людини є численні ситуації, пов'язані з біженцями з Афганістану [6].

У 2020 році Європейський суд з прав людини ухвалив рішення у справі «M.S. проти Словаччини та України» (№ 17189/11). Ця справа стала показовою, адже ілюструвала типову ситуацію, яка часто мала місце в різних населених пунктах України. Як стверджується у матеріалах справи, Україна порушила права громадянина Афганістану згідно з різними положеннями Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Перш за все, порушено було статтю 3 Конвенції, яка забороняє нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження. Громадянин Афганістану стверджував, що його вислали в Афганістан без належного розгляду його заяви про надання притулку та ризиків, з якими він стикався, що є порушенням цієї статті. Крім того, порушено було і статті 5§2 та 4 Конвенції, які гарантують право негайно бути повідомленим про причини арешту та право на законність затримання, встановлену судом без зволікань. Суд констатував, що Україна не повідомила громадянина Афганістану про причини утримання його під вартою в Україні, що також суперечить вимогам цих статей. Таким чином, Україна порушила права громадянина Афганістану, відповідно до статей 3, 5§2 та 4 Конвенції. У зв'язку з цим суд наклав на Україну обов'язок сплатити компенсацію заявникові у розмірі 2,3 тисяч євро за завдану йому моральну шкоду [6].

Зважаючи на вищевикладене, можна констатувати, що вагомі прогалини у міграційному законодавстві, недоліки роботи міграційних органів та надмірна бюрократичність мають бути усунені задля подальшої інтеграції та вступу України в Європейський Союз та гармонізації міграційного законодавства України із законодавством ЄС.

Важливо зазначити, що після 24 лютого 2022 року міграційна криза посилилася на території багатьох європейських держав, зокрема, тих, які межують з Україною. Це стало випробуванням до національних законодавств

цих держав, а також до нормативно-правових актів, які були прийняті на території ЄС.

Серед таких держав варто виокремити Республіку Молдову. Тут з'явився специфічний механізм захисту та забезпечення прав і свобод вимушених переселенців з України. Як зазначає юрист у сфері міграційного права Молдови Бамбуляк І., обов'язок стосовно вирішення міграційної кризи було покладено на спеціальну надзвичайну комісію (далі - Комісія). Комісія, в свою чергу, зняла обмеження стосовно перебування українців протягом 90 днів на території цієї держави та гарантувала їм дотримання таких прав, як право на житло, на працевлаштування, проте не обійшлося і без недоліків [2]. Комісією у перший рік міграційної кризи не було створено механізму тимчасового захисту, як це відбулось в країнах ЄС, тож це позбавило українців таких переваг, як повний доступ до якісної базової освіти, соціальної допомоги, первинної та екстреної медичної допомоги тощо. Проте у лютому 2023 року ситуація була вирішена, адже розпочався процес реєстрації тимчасового захисту громадян України та інших осіб, які були вимушені через російську агресію виїхати на територію Республіки Молдова.

Незважаючи на миттєву реакцію з боку законодавця та виконавчих органів Республіки Молдова, наявний ряд проблем, з яким стикнулись переселенці з України. Так, за даними організації *Human Rights Watch*, громадяни України ромської національності, зазнали дискримінаційної поведінки з боку молдавських контролюючих органів, були піддані сегрегації, навмисно не були поселені поряд з іншими громадянами України та отримали масові відмови у поселенні до певних пунктів розміщення, натомість будучи розміщеними ізольовано від інших громадян [1]. Це є прямим порушенням статті 3 Конвенції про статус біженців 1951 року [5].

У результаті аналізу сучасного стану законодавств України та Республіки Молдова та їхньої відповідності міжнародному законодавству в галузі міграційного права стає очевидним необхідність його реформування. Має бути усунена надмірна бюрократичність, завдяки чому зменшиться корупційна складова, підвищена прозорість усіх міграційних процесів, а також реформовані органи державної влади у сфері міграційної політики задля подальшого зменшення кількості ситуацій, пов'язаних з порушеннями професійної етики та законодавства державними службовцями. Порушення міжнародних конвенцій свідчать про необхідність якісної адаптації законодавств до міжнародних стандартів. Такі реформи є важливим етапом у процесі європейської інтеграції обох країн, оскільки дотримання прав людини та ефективна міграційна політика є ключовими критеріями для отримання членства в Європейському Союзі. Реформування законодавств сприятиме покращенню статусу громадян та

вимушених мігрантів, забезпечить їм більшу захищеність та гарантії щодо їхніх прав. Такий курс також сприятиме будівництву демократичного суспільства та глибшій інтеграції в європейський простір.

Література

1. Moldova: Romani Refugees from Ukraine Face Segregation. URL: <https://www.hrw.org/news/2022/05/25/moldova-romani-refugees-ukraine-face-segregation> (дата звернення 26.02.2024)
2. Адвокат біженців у Молдові – про легалізацію українців та росіян, які шукають притулку. URL: <https://glavcom.ua/publications/advokat-bizhentsiv-u-moldovi-pro-lehalizatsiju-ukrajintsiv-ta-rosijan-jaki-shukajut-pritulku-866986.html> (дата звернення 26.02.2024)
3. Біровчак, А. В. Проблемні аспекти тимчасового розміщення біженців та шляхи їх вирішення / А. В. Біровчак // Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – Т. 1 Вип. 58. – С.187–190.
4. Дракохруст, Т. В. Правове забезпечення державної міграційної політики України [Текст] : монографія / Т. В. Дракохруст. - Тернопіль : ТНЕУ, 2020.
5. Конвенція про статус біженців. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення 26.02.2024)
6. Справа «М.С. проти Словаччини та України» (Заява № 17189/11). ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ. РІШЕННЯ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f36#Text (дата звернення 26.02.2024)